

Bond van
Vrije Evangelische
Gemeenten
in Nederland

Notitie

stichting
1976

Onderwerp : **Auteur- en Licentierechten**
Datum : mei 2008
Bron : Landelijk Diensten Centrum
Auteur : -
Nummer : NotSt76-005

Ook gemeenten zijn gehouden aan auteursrechten

Auteursrecht kerklied en kerkmuziek

In de gemeente hebben we te maken met dichters, schrijvers, sprekers, musici en componisten. Denk maar aan wat er gebeurt tijdens de kerkdienst: we zingen liederen en luisteren naar preken, orgelspel, een koor of een cantorij.

In al deze gevallen kunnen we te maken krijgen met het auteursrecht. In de woorden van de Auteurswet: 'Het uitsluitend recht van de maker van een werk van letterkunde of kunst, om dit openbaar te maken en te verveelvoudigen'. Een auteur, maker van bijvoorbeeld de tekst van een lied, heeft er belang bij, dat alleen hij het werk kan exploiteren. De Auteurswet beschermt dat belang.

Overigens bepaalt de Auteurswet dat zij voor de uitvoering van een werk in 'familie-, vrienden- of daaraan gelijk te stellen kring' niet van kracht is, althans indien er voor de toegang geen betaling verschuldigd is.

Het zou te verdedigen zijn, dat bepaalde besloten doordeweekse kerkelijke bijeenkomsten om deze reden buiten de werking van het auteursrecht vallen. Een concrete rechterlijke uitspraak is er op dit punt niet.

Het verschil tussen 'openbaar maken' en 'verveelvoudigen'

Het auteursrecht wordt in twee velden verdeeld: 'openbaar maken' en 'verveelvoudigen'. In de Auteurswet wordt nader omschreven wat daar onder wordt verstaan. Om bij het voorbeeld van het lied te blijven: dat kun je openbaar maken door het te zingen (zodra dit buiten de privé-sfeer gebeurt), maar ook door een opname ervan ten gehore te brengen. Verveelvoudigen doe je door de liedtekst te drukken en uit te geven, door daar weer kopieën van te maken, of door het gezongen lied op een geluidsdrager vast te leggen en daarvan kopieën te maken, of te projecteren.

Zo maar een paar voorbeelden. En steeds geldt, dat in principe alleen de auteur en/of de uitgever het recht heeft dit te doen en dat alleen dezen aan anderen toestemming kan geven dit te doen. Wie zonder toestemming dergelijke handelingen verricht, maakt inbreuk op het auteursrecht van de maker en kan in de problemen komen. Auteurs/uitgevers geven vaak, in uiteenlopende situaties, toestemming om hun werk te gebruiken, maar veelal dan tegen geldelijke vergoeding.

In art. 17c van de Auteurswet staat, dat niet als inbreuk op het auteursrecht wordt beschouwd: de gemeentezang en de instrumentale begeleiding daarvan tijdens een eredienst. Dit is een

Bond van
Vrije Evangelische
Gemeenten
in Nederland

Notitie

stichting
1976

uitzondering in het veld 'openbaar maken'. De bepaling is duidelijk: van wie ook tijdens een kerkdienst liederen worden gezongen en uit welk boek dat ook wordt begeleid, het is geen inbreuk op het auteursrecht, tenzij in de plaats van bundels een liturgie wordt gedrukt of geprojecteerd.

Maar het is wel zaak deze bepaling goed te lezen. Een gemeenteavond is geen eredienst, en ook de koffiebaravond voor de jeugd (waar gezongen wordt, maar ook achtergrondmuziek gedraaid) is dat niet. Koorzang die niet valt aan te merken als ondersteuning van de gemeentezang, is geen gemeentezang. Orgelspel buiten de begeleiding van de gemeentezang valt strikt genomen ook buiten deze uitzonderingsbepaling.

BUMA voor auteursrecht (kerk)muziek algemeen

Vanwege het feit, dat er in en om de gemeente meer gebeurt dan alleen gemeentezang en begeleiding daarvan, kan het noodzakelijk zijn om een financiële regeling te treffen met de vereniging BUMA. Vele auteurs hebben hun rechten overgedragen aan deze vereniging, die ze namens hen exploiteert en de opbrengsten onder hen verdeelt. Een aantal kerkgenootschappen (niet de BOND) betalen jaarlijks een overeengekomen bedrag aan de BUMA.

Hiermee is in de gemeente alles wat te maken heeft met uitvoeren, dus zingen en spelen tijdens de eredienst, afgedekt: het spelen van orgelliteratuur vóór, na en tijdens de dienst en het zingen door het koor of de cantorij van bijvoorbeeld motetten e.d.

Adres: BUMA/STEMRA, Postbus 2130, 2130 KB Hoofddorp; e-mail: info@bumastemra.nl

Interkerkelijke Stichting Kerklied voor Liedboek

In het andere veld, het 'verveelvoudigen', neemt om te beginnen het Liedboek voor de Kerken een belangrijke plaats in. Het liedboek zelf is een vorm van verveelvoudiging. Het recht daarop is door de bij het liedboek betrokken auteurs overgedragen aan de Interkerkelijke Stichting voor het Kerklied (ISK). De opbrengsten van de verkoop van het liedboek worden door deze stichting verdeeld over de betrokken dichters en componisten. Omdat de zaken zo geregeld zijn, is de ISK uiterst terughoudend bij het toestaan aan kerken en gemeenten om te kopiëren uit het liedboek, zeker wanneer het gaat om het vervaardigen van 'eigen bundels'. Want hiermee worden de belangen van de bij het liedboek betrokken auteurs tekort gedaan. Bovendien wordt de samenhang van het liedboek doorbroken. Kopiëren en op andere wijze overnemen uit het liedboek zonder toestemming van de ISK maakt inbreuk op het auteursrecht.

Adres: Interkerkelijke stichting voor het Kerklied, Ds.O.Th.Boonstra (secr.) Spechtlaan 341, 2261 BJ Leidschendam (tel. 070-320 59 69)

Stichtingen en uitgeverijen voor overige kerkmuziek

Binnen de Bondsgemeenten worden ook andere dan Liedboekliederen gebruikt. Voor het 'verveelvoudigen' hiervan (en dat is naast het maken van kopietjes en het afdrucken van liederen in de liturgie ook bijvoorbeeld het vervaardigen van overheadsheets) geldt de 'gewone' basisregel: de auteur, of degene, aan wie hij zijn rechten op dit punt heeft overgedragen, dient om toestemming te worden gevraagd. Ook het maken van een eigen, plaatselijke bloemlezing uit verschillende

Bond van
Vrije Evangelische
Gemeenten
in Nederland

Notitie

stichting
1976

bundels, zoals hier en daar gebeurt, valt hieronder en is zonder die toestemming dus illegaal. In de praktijk betekent dit, dat een gemeente er goed aan doet contact op te nemen met de uitgever, wiens adresgegevens in elke bundel zijn te vinden. We doen u onderstaand een aantal adressen toekomen, doch deze zijn zeker niet compleet.

'Zingend Geloven'

'Zingend Geloven': Interkerkelijke Stichting voor het Kerklied, p/a Ds.O.Th.Boonstra (secr.)
Spechtlaan 341, 2261 BJ Leidschendam (tel. 070-320 59 69)

'Huub Oosterhuis-repertoire'

'Huub Oosterhuis-repertoire': uitgeverij Gooi en Sticht (fonds van de Stichting voor Volkstaalliturgie), Uitgeverij Gooi en Sticht, Postbus 5018 8260 GA Kampen, verkoop@kok.nl

'Psalmen en Gezangen voor de Eredienst van de Nederlandse Hervormde Kerk, 1938'

'Psalmen en Gezangen voor de Eredienst van de Nederlandse Hervormde Kerk, 1938': Uitgeverij Boekencentrum, Postbus 29, 2700 AA Zoetermeer; e-mail: info@boekencentrum.nl

'Dienstboek, een proeve'

'Dienstboek, een proeve': Uitgeverij Boekencentrum, Postbus 29, 2700 AA Zoetermeer; e-mail: info@boekencentrum.nl

'Bijbel'

'Bijbel': voor een enkel kopietje uit de bijbel volstaat een goede bronvermelding; voor het gebruik van teksten in uitgaven op grotere schaal dient men toestemming te vragen bij: Nederlands Bijbelgenootschap, Postbus 629, 2003 RP Haarlem, tel. (023) 51 461 46.

'Oude psalmberijming'

'Oude psalmberijming': op de oude psalmberijming rust geen auteursrecht meer. Bij fotokopiëren kan men wel te maken krijgen met rechten van de uitgever wat betreft de lay-out (het 'zetsel')

'Evangelisch Liedmateriaal'

'Evangelisch liedmateriaal: Opwekkingsbundel; Evangelische Liedbundel, en vele andere: gemeenten en kerken dienen contact op te nemen met de uitgever om te horen hoe de auteursrechten zijn geregeld.

CCL Licentie

Onderstaand volgt een opgave uit de beheerders van auteursrechten voor wie CCL de licentie verstrekt:

Opwekkings leatuur, Johan de Heer & Zn, Unisongs Music Publishers, Leger des Heils, Kingsway's Thankyou Music, Integrity's Hosanna Music, MakeWay Music, Glorieklokken, Continental Sound Music.

CCLicentie, Siriusdreef 22-28, 2132 WT Hoofddorp, www.ccllicentie.nl

Bond van
Vrije Evangelische
Gemeenten
in Nederland

Notitie

stichting
1976

Liederen kopiëren voor koren, cantorijen en concerten

Het auteursrecht heeft vele aspecten. In het voorafgaande werd vooral aandacht besteed aan de kwestie van vrijstelling voor de eredienst en de aanvullende BUMA-regeling (veld 'openbaar maken') en de kwestie van het kopiëren van liederen (veld 'verveelvuldigen'). Maar er valt nog wel meer over te zeggen.

Koren en cantorijen

Ook voor koren en cantorijen die in en om de kerk functioneren, geldt dat het kopiëren van bladmuziek zonder toestemming niet is toegestaan! Zeker als die muziek gewoon in de handel verkrijgbaar is, zal die toestemming niet snel worden verleend. In het geval dat een koor buiten de eredienst, bijvoorbeeld tijdens een concert een openbare uitvoering geeft, heeft men te maken met de BUMA-regeling. Is zo'n koor aangesloten bij een korenbond dan zijn de rechten hiervoor meestal via dat lidmaatschap geregeld.

Commerciële feesten in kerkelijke gebouwen

Gemeenten of kerken die een verenigingsgebouw commercieel exploiteren en tijdens feesten en partijen muziek draaien of zelfs onderdak bieden aan live-optredens, hebben ook met auteursrechten te maken, die uiteraard niet meer vallen onder de vrijstelling voor gemeentezang of begeleiding daarvan.

Kerkdiensten op cassettebandjes

Het vastleggen van kerkdiensten op cassettebandjes is een vorm van (mechanisch) verveelvoudigen. Als de bandjes bestemd zijn voor ernstig zieken of zendelingen in het buitenland is hiervoor geen vergoeding verschuldigd. In andere gevallen kan een kerk of gemeente met STEMRA, een zusterorganisatie van de BUMA, te maken krijgen.

Tot slot

Het voorafgaande is een overzicht op hoofdlijnen wat zich binnen uw gemeente kan voordoen ten opzichte van het auteursrecht. Aan de hand van deze hoofdlijnen kunnen gemeenten bepalen, hoe hun verplichtingen zijn geregeld en wat zij moeten doen, als deze (nog) niet zijn geregeld. Zoals u bemerkt, zijn er nogal wat 'spelers op de markt' die het totale overzicht er niet eenvoudiger op maken. Toch hopen wij u op deze wijze op weg te hebben geholpen in de zoals al eerder aangegeven complexe materie. U vindt bij de diverse spelers op de markt een verwijzing naar een eventuele web-site.

Vooralsnog wil de Stichting 1976 en de Bond uitsluitend deze informatie aanbieden maar geen onderhandelingspartner worden voor de diverse belangengroepen.

